

3936042 PPH/M : สาขาวิชาเอก : โรคติดเชื้อ ; วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

ศัพท์สำคัญ : การติดเชื้อโรคมาลาเรีย/ ยุงนำเชื้อโรคมาลาเรีย/ สารเคมีทาป้องกันยุงกัด/
ระยะเวลาในการป้องกันยุงกัด/ความรู้ / ทักษะ / พฤติกรรมการปฏิบัติตน
พิมพ์พร เรือบางแก้ว : ระบาดวิทยา และการป้องกันตนเองของโรคมาลาเรียใน
ชาวเขา (EPIDEMIOLOGY AND PERSONAL PROTECTION OF MALARIA IN HILLTRIBE
PEOPLE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:สมเกียรติ วงศ์ทางสวัสดิ์ Dr.P.H., พัทธพิมล มหรรณพ
Ph.D.,วงเดือน บันดี ศ.ค., ยุกา รองศรีแย้ม Ph.D, LSHTM. 157 หน้า. ISBN 974-589-931-3

การศึกษาโรคมาลาเรียในชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน 286 คน 143 หลังคาเรือน หมู่ที่ 3 ตำบลวัดจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาอัตราการติดเชื้อโรคมาลาเรีย ชนิดของยุงนำเชื้อโรคมาลาเรีย ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสารทาป้องกันยุง 3 ชนิดคือ สารทาป้องกันยุงใจโก้, โลชั่นทากันยุงตะไคร้หอมและโลชั่นทากันยุง ก.ย.15 และระดับความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตนที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อมาลาเรีย ผลการตรวจเลือดโดยวิธีฟิล์มโลหิตแบบหนา และแบบบาง พบอัตราการติดเชื้อมาลาเรีย ร้อยละ 7.3 โดยเป็นการติดเชื้อชนิด *Plasmodium vivax* ร้อยละ 6.6 และ *Plasmodium falciparum* ร้อยละ 0.7

ผลการเก็บตัวอย่างยุงที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 950 ตัว พบยุงที่เป็นพาหะนำเชื้อมาลาเรีย ร้อยละ 29.4 รวม 5 ชนิดได้แก่ *Anopheles minimus A* (12.9%), *Anopheles sinensis*(5.4%), *Anopheles pseudowillmori* (4.4%), *Anopheles willmori* (3.5%) และ *Anopheles minimus C* (3.2%) จากการทำ dissection เพื่อตรวจหา sporozoites ในค่อมน้ำลาย ไม่พบ sporozoites ในค่อมน้ำลายของยุงทุกชนิดและทุกตัวที่เก็บมาศึกษา

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสารทาป้องกันยุง 3 ชนิดคือ สารทาป้องกันยุงใจโก้, โลชั่นทากันยุงตะไคร้หอม และโลชั่นทากันยุง ก.ย.15 พบว่า สารทาป้องกันยุงใจโก้ มีประสิทธิภาพในการป้องกันยุงได้ดีที่สุด ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระยะเวลาป้องกันยุงกัดของสารทั้ง 3 ชนิด พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) โดยพบว่ามีความแตกต่างกันของสารทาป้องกันยุงใจโก้กับโลชั่นทากันยุงตะไคร้หอม

จากการศึกษาค้นความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตน พบว่า ความรู้ มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคมาลาเรีย ($p\text{-value} < 0.05$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับความรุนแรงของการติดเชื้อมาลาเรีย และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะ และการปฏิบัติตนกับการติดเชื้อมาลาเรีย และระดับความรุนแรงของการติดเชื้อ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการป้องกันตนเองกับการติดเชื้อมาลาเรียพบว่า การใส่ยาจุดกันยุง, การถอดเสื้อขณะทำงาน และการเข้าไปในป่าหรือค้ำแรมในป่า มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคมาลาเรีย ($p\text{-value} < 0.05$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการนอนกางมุ้ง, การใส่ยาฉีดกันยุง และการสวมเสื้อปกปิด กับ การเกิดโรคมาลาเรีย